

22. 11. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Proč nejde snížit výživné předběžným opatřením?

Na péči o nezletilé děti (a souvisejících nákladech) by se bezpochyby měli podílet oba rodiče, a to mj. dle svých příjmových a majetkových poměrů. Nedohodnou-li se rodiče mezi sebou, rozhodne o výši výživného soud dle poměrů ke dni vyhlášení rozhodnutí. Pokud však po vydání takového rozhodnutí dojde k objektivnímu snížení schopnosti povinného rodiče výživné ve stanovené výši hradit, může se dostat do obtížné situace, neboť domoci se rychlého snížení výživného je v našem soudním systému málo pravděpodobné. Podle rozhodovací praxe soudů totiž takovou situaci (již) nelze úspěšně řešit cestou předběžného opatření.

Mališ Nevrkla Legal
Advokátní kancelář / Attorneys At Law

Předběžné opatření

Podle § 102 OSŘ může soud nařídit předběžné opatření mj. v případě, že po zahájení řízení je třeba zatímně upravit poměry účastníků, přičemž podle § 76 odst. 1 písm. a) může být předběžným opatřením účastníku uloženo zejména, **aby platil výživné v nezbytné míře.**

Občanský soudní řád nestanoví, co vše lze předběžným opatřením upravit, jelikož výčet uvedený v § 76 odst. 1 OSŘ je pouze **demonstrativní** (viz slovo zejména) a poměry, které lze předběžným opatřením upravit, tak výslovně uvedenými příklady nejsou plně vyčerpány.

Ze zahrnutí možnosti stanovit povinnost platit výživné v nezbytné míře do tohoto příkladného výčtu by se pak dala logicky dovodit i možnost stanovené výživné v nezbytné míře vydáním předběžného opatření též snížit (popř. zcela pozastavit). Takovýto výklad zjevně některé soudy dříve i zastávaly a výživné prostřednictvím předběžného opatření i snižovaly, jak vyplývá např. z rozsudku Nejvyššího soudu ČR ve věci spis. zn. 20 Cdo 4354/2009 ze dne 24. listopadu 2010.

V citovaném rozhodnutí Nejvyšší soud ČR řešil zjednodušeně řečeno splnění předpokladů pro nařízení exekuce pro vymožení výživného v případě, kdy po rozhodnutí soudu o stanovení výživného bylo následně vydáno předběžné opatření, kterým bylo výživné zpětně sníženo (Obvodní soud pro Prahu 8 vydal předběžné opatření, jímž bylo výživné pro nezletilé děti zpětně sníženo, a tímto předběžným opatřením tak byl změněn rozsudek, který byl podkladem pro nařízení exekuce). Jelikož dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu je vykonatelnost třeba zkoumat již ve stádiu nařízení exekuce, pak „*pozbyl-li exekuční titul vykonatelnosti po podání odvolání proti usnesení o nařízení exekuce, je odvolací soud povolán k tomu, aby toto usnesení změnil tak, že návrh na nařízení exekuce zamítne; nařízení exekuce, která by musela být ihned poté zastavena, odporuje rozumnému a praktickému exekučnímu režimu.*“ V návaznosti na toto potom Nejvyšší soud ČR konstatoval následující závěr: „*Ze shora uvedeného vyplývá, že není správný právní názor odvolacího soudu, podle něž pro rozhodnutí odvolacího soudu je rozhodující stejný stav, jaký byl rozhodný pro vydání*

usnesení soudu prvního stupně, a že za této situace je pro rozhodování o nařízení exekuce „bez významu, že dne 10. 2. 2009 **bylo nařízeno předběžné opatření, jímž bylo zpětně s účinností od 1. 9. 2008 sníženo výživné.**“

Vliv Nejvyššího soudu ČR

Otázce možnosti snižování výživného prostřednictvím předběžného opatření se Nejvyšší soud ČR může ve své rozhodovací činnosti vyjadřovat pouze nepřímo, zejm. při řešení jiných zásadních právních otázek, jak dokládá výše citované rozhodnutí. Proti rozhodnutím odvolacího soudu ve věci předběžných opatření (a ostatně ve věcech péče soudu o nezletilé obecně) není dovolání přípustné s ohledem na § 238 odst. 1 písm. f) OSŘ, takže Nejvyšší soud ČR o této problematice přímo rozhodovat nemůže.

Nejvyšší soud ČR je však schopen usměrňovat výklad právních předpisů a zajišťovat jednotnost rozhodování soudů v občanském soudním řízení nejen vlastní rozhodovací působností v dovolacích řízeních, ale i výkonem svých **mimorozhodovacích kompetencí**, a to zaujímáním stanovisek k rozdílné rozhodovací činnosti soudů ve věcech určitého druhu a **schvalováním vybraných rozhodnutí k uveřejnění** ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. O schválení výběru rozhodnutí ke zveřejnění rozhoduje **občanskoprávní a obchodní kolegium** Nejvyššího soudu ČR. Občanskoprávní a obchodní kolegium sestává z předsedy kolegia a soudců zařazených do celkem 11 soudních oddělení (8 občanskoprávních a 3 obchodněprávních). Významná rozhodnutí Nejvyššího soudu i ostatních obecných soudů jsou potom uveřejňována na základě rozhodnutí **nadpoloviční většiny** za nezbytné přítomnosti **poloviny členů kolegia** při jeho jednání.

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě

Milníkem v rozhodování soudů o návrzích na vydání předběžného opatření na snížení výživného se stalo zveřejnění usnesení Krajského soudu v Ostravě ve věci spis. zn. 14 Co 64/2010 ze dne 10. února 2010 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod. č. 116/2011. Toto usnesení je označeno jako rozhodnutí kategorie A (což značí nejvýznamnější kategorii rozhodnutí). Např. výše zmiňované rozhodnutí Nejvyššího soudu je zařazeno v „nižší“ kategorii B (a ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek zveřejněno nebylo).

V tomto rozhodnutí Krajský soud v Ostravě dospěl k závěru, že **výživné předběžným opatřením snížit nejde**, když konstatoval, že *„má-li tedy otec za to, že nastaly skutečnosti, které z hlediska hmotného práva mohou znamenat omezení jeho vyživovací povinnosti k nezletilému, může se ve smyslu citovaného ustanovení změny úpravy tohoto právního vztahu domáhat od doby, kdy ke změně poměrů došlo, avšak pouze postupem zákonem předvídaným, tedy změnou tohoto rozsudku v řádném nalézacím řízení a do jeho skončení, má-li za to, že se bez své viny přechodně ocitl v postavení, že by neprodlený výkon rozhodnutí mohl mít pro něho nebo pro příslušníky jeho rodiny zvláště nepříznivé následky, může žádat o odklad provedení výkonu rozhodnutí (§ 266 o. s. ř.). Předběžným opatřením lze zatímne upravit poměry účastníků, je-li to třeba a za tímto účelem může být účastníku uloženo, aby něco vykonal, něčeho se zdržel či něco strpěl (§ 74 a § 76 odst. 1 o. s. ř.), z čehož vyplývá, že **předběžné opatření je institut sloužící k prozatímní ochraně práva oprávněného, jíž se nelze domoci jinými prostředky, uložením povinnosti druhému účastníku, a tudíž je vyloučeno, aby jím byly upravovány faktické poměry nesoucí se k úpravě práva účastníka, který se této ochrany domáhá a předběžně tak změněno pravomocné rozhodnutí soudu.**“*

Zveřejnění tohoto usnesení bohužel vede zamítání dalších návrhů na vydání předběžných opatření usilujících o snížení výživného, když soudy své rozhodnutí odůvodňují odkazem na toto rozhodnutí

(např. „s odkazem na ustanovení § 102 odst. 1 o.s.ř. ve smyslu ustanovení § 76 odst. 1 písm. a) o.s.ř. dospěl soud k závěru, že podmínky pro snížení výživného cestou předběžného opatření splněny nejsou, a to zejména s odkazem na ustálenou judikaturu (rozsudek Krajského soudu v Ostravě, č.j. 14 Co 64/2010-508“).

Povinnému rodiči tak v současné době nezbyvá než podat **návrh na snížení výživného**, o němž bohužel soudy rozhodují spíše v řádech několika let a do doby rozhodnutí o tomto návrhu se bránit žádostí o odklad exekuce podle § 266 OSŘ. Bohužel ani pro jedno z těchto řízení (na rozdíl od předběžných opatření) nejsou právními předpisy stanoveny lhůty, v nich by musel soud rozhodnout a povinný rodič tak je vystaven značné nejistotě a riziku vymáhání původně stanovené výše výživného (případně též prošetřování podezření z trestného činu zanedbání povinné výživy, pokud výživné nehradí po dobu delší než čtyři měsíce).

Odklad výkonu rozhodnutí

Co se pak týká samotného odkladu výkonu rozhodnutí, ustanovení § 266 odst. 1 OSŘ umožňuje odložit provedení výkonu rozhodnutí z tzv. sociálních důvodů, jestliže se povinný bez své viny ocitl přechodně v takovém postavení, že by neprodlený výkon rozhodnutí mohl mít pro něho nebo pro příslušníky jeho rodiny zvláště nepříznivé následky a oprávněný by nebyl odkladem výkonu rozhodnutí vážně poškozen. Pro povolení odkladu musí být současně splněny tyto podmínky:

- povinný rodič se ocitne v takové sociální situaci, kdy by neprodlený výkon rozhodnutí mohl mít pro něho samotného nebo pro příslušníky jeho rodiny obzvláště nepříznivé následky;
- povinný nenese na nastalé situaci vinu (např. důsledek drogové závislosti, hraní hazardních her), musí jít o objektivní a objektivizovatelnou situaci (ztráta zaměstnání, těžká choroba, vznik jiné vyživovací povinnosti apod.);
- obtížná situace musí být jen přechodného charakteru (pokud by mělo jít o stav trvalý, přicházelo by v úvahu spíše zastavení výkonu rozhodnutí); a
- odkladem výkonu rozhodnutí nesmí být oprávněný (tedy nezletilé děti) vážně poškozen, přičemž posouzení zájmů účastníků na odkladu rozhodnutí, resp. na pokračování ve výkonu rozhodnutí, je věcí soudu.

Závěr

S ohledem na obvyklou délku soudních řízení ve věcech péče o nezletilé (včetně stanovení výživného), které nezřídka trvá i mnoho let, znamená nemožnost využití institutu předběžného opatření praktické vyloučení možnosti rychlého snížení částky výživného. Zatímco rozhodnutí o předběžném opatření je třeba vydat do týdne a i s případným odvoláním je věc vyřešena v řádu týdnů či měsíců, ostatní možnosti vedou k rozhodování soudů v horizontu let. V důsledku zveřejnění výše citovaného usnesení Krajského soudu v Ostravě ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek tak je současná situace neúnosná, neboť jednoho z rodičů v konečném důsledku může dostat do existenčních potíží, z nichž se nemusí být schopen dostat (byť by i následně bylo výživné sníženo zpětně ke dni změny jeho schopností výživné hradit). Jsem přesvědčen, že by mělo dojít co nejdříve k nějaké změně (legislativní cestou, „úpravou“ výkladu a rozhodovací praxe), neboť zrychlení a zkvalitnění rozhodování soudů v oblasti péče o nezletilé děti bohužel (z různých důvodů) očekávat nelze.

JUDr. Luboš Nevrkla, Ph.D.,
advokát

[Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Longin Business Center
Na Rybníčku 1329/5
120 00 Praha 2

Tel.: +420 296 368 350

Fax: +420 296 368 351

e-mail: law.office@mn-legal.eu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dokazování negativních skutečností ve sporném řízení](#)
- [Neoprávněný odběr elektřiny - překvapení vlastníka?](#)
- [Rodič u dítěte v nemocnici: právo na přítomnost neznamená bez dalšího právo na přespání na jip/jirp](#)
- [Pokuta za švarcsystém kurýrů Rohlíku potvrzena Ústavním soudem](#)
- [Metropolitní plán schválen. Je Váš projekt v bezpečí?](#)
- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)